

Inhoudsopgave

1	Beleidsvaluatie: een introductie	17
1.1	Beleidsvaluatie: een plaatsbepaling	18
1.2	Beleid als ‘evaluandum’: theorieën, cycli en complexiteit	22
1.3	Beleidsvaluatie: maatwerk in het verlengde van theorieën, cycli en complexiteit	28
1.4	Capita selecta: opzet van dit boek	32
2	De zeven functies van beleidsvaluatie: leren en verantwoord worden als spil	41
2.1	Informerende: de kennisfunctie van beleidsvaluatie	43
2.2	Waarderen: de beoordelingsfunctie van beleidsvaluatie	45
2.3	Leren, aanpassen en innoveren: de verbeterfunctie van beleidsvaluatie	49
2.4	Verantwoorden: de democratische functie van beleidsvaluatie	56
2.5	Rationaliseren en theorieën ontwikkelen en testen: de rationeel-analytische functie van beleidsvaluatie	59
2.6	Discussiëren: de dialoogfunctie van beleidsvaluatie	63
2.7	Politiseren: de machiavellistische functie van beleidsvaluatie	65
3	Metten, luisteren en bezoeken: rationeel-analytische, constructivistische en contextueel-realistische beleidsvaluatie	71
3.1	Drie typen beleidsvaluatie: naar realistische verbindingen van rationele analyse, constructivistische responsiviteit en contextuele mechanismen	72
3.2	Type I beleidsvaluatie: het ‘meten’ van effecten en ‘toetsen’ van beleidstheorieën	76
3.3	Type II beleidsvaluatie: ‘luisteren’ naar meervoudigheid, erover ‘discussiëren’ en – meningen over – beleidsresultaten ‘begrijpen’	86

3.4	Type III beleidsevaluatie: ‘bezoeken’ van contexten en ‘verklaren’ van mechanismen	95
3.5	Synthese: niets is zo praktisch als een goede theorie	102
4	Beleidsevaluatie ex ante: modules en modellen om beleid vooraf te evalueren	109
4.1	Inleiding: oogmerk en evaluatieve functies	110
4.2	Modules voor de uitvoering van een ex ante evaluatie: als beleidsontwikkeling en als beoordeling van beleidsalternatieven	115
4.3	Algemene modellen en toetsen voor beleidsevaluatie ex ante	132
4.4	Sectorale ex ante beleidstoetsen	138
5	Beleidsmonitoring en beleidsevaluatie ex durante: het volgen en waarden van beleid tijdens de uitvoering	147
5.1	Inleiding: de relatie tussen beleidsmonitoring en beleidsevaluatie ex durante	148
5.2	Beleidsmonitoring: het volgen van beleidsuitvoering, doelbereiking en ontwikkelingen in de beleidscontext	150
5.3	Beleidsevaluatie ex durante: beoordeling van uitvoering en voortgang bij het bereiken van doelstellingen tijdens het beleid	161
6	Beleidsevaluatie ex post: modules en modellen om beleid achteraf te evalueren	175
6.1	Inleiding: oogmerk en functies	176
6.2	Beleidsevaluatie ex post ‘richten’: beschikbare gegevens, uitwerking van de beleidstheorie, mate van complexiteit en beoogd niveau van leren	178
6.3	Modules voor de uitvoering van een ex post evaluatie: van reconstructie van de beleidstheorie tot rapportage	189
6.4	Evaluatiemodellen voor beleidsevaluatie ex post	205
7	Onderzoeksontwerpen en -methoden: de experimentele methode en dataverzameling in het informatietijdperk	219
7.1	Effectiviteitsonderzoek ontwerpen: de experimentele methode	221
7.2	Beschikbare gegevens en informatie: documenten en monitorgegevens	231

7.3	Gegevensverzameling: ‘conventionele’ onderzoeksmethoden en -technieken	237
7.4	Nieuwe ‘grote gegevens’: bronnen en methoden (<i>big data</i> en <i>data science</i>)	246
8	Kwaliteitseisen voor evaluatieonderzoek, evaluatoren en opdrachtgevers: valide, betrouwbaar, bruikbaar en professioneel	261
8.1	Criteria voor ‘goed evaluatieonderzoek’: valide, betrouwbaar en bruikbaar	262
8.2	Richtlijnen voor een goede evaluator	267
8.3	Kwaliteitsrichtlijnen voor opdrachtgevers	274
8.4	Kwaliteitsbewaking is wezenlijk gedurende het gehele evaluatieproces	279
9	Benutting van evaluatieonderzoek: welke vorm van gebruik is beoogd en wat vergroot de kans op benutting en doorwerking?	287
9.1	Het benuttingsvraagstuk en de drie typen beleidsevaluatie: ‘Does anybody care?’	289
9.2	Vormen van functionele benutting: wat willen we met een evaluatie bereiken?	292
9.3	Directe en indirecte benutting, instrumenteel en conceptueel gebruik	295
9.4	De beoogde gebruiker: voor welk instituut, ‘klant’ of doelgroep is de evaluatie bedoeld?	297
9.5	Timing en fase: wanneer moet het gebruik van de evaluatie plaatsvinden?	302
9.6	Toegankelijk, begrijpelijk en aantrekkelijk rapporteren	304
9.7	Meerwaarde als evaluatie-instituut: sturen op en monitoren van benutting en impact	306
9.8	Specifieke benadering: Utilization focused evaluation	307
10	Institutionalisering van beleidsevaluatie: kaders, organisatie en professionalisering in Nederland, België en internationaal	313
10.1	Institutionalisering van beleidsevaluatie in Nederland	314

10.2	Institutionalisering van beleidsevaluatie in België (Vlaanderen)	333
10.3	De rol van internationale organisaties in het bevorderen van een evaluatiecultuur	341
11	Stappenplan Beleidsevaluatie: fasen, stappen en mijlpalen bij het programmeren, ontwerpen en uitvoeren van evaluatieonderzoek	347
11.1	Selectiefase: selecteren en programmeren van beleidsevaluatie	349
11.2	Vorbereidingsfase: duidelijkheid verkrijgen over de vraag ‘wat gaan we waarom, wanneer, hoe, met en bij wie en waar onderzoeken?’	351
11.3	Uitvoeringsfase: het verzamelen, analyseren en interpreteren van gegevens en het formuleren van de conclusies en aanbevelingen	363
11.4	Rapporteringsfase	366
11.5	Nazorgfase	370
	Literatuurtips, gebruikte literatuur en websites	375
16	Over de auteurs	395
	Trefwoordenregister	397